

prima instanță: Judecătoria Hâncești, sediul Ialoveni (C. Albu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

30 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Simion Doibani către Anatolie Castraveț cu privire la încasarea datoriei, dobânzii contractuale, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și cererea reconvențională depusă de Anatolie Castraveț împotriva lui Simion Doibani cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de împrumut,

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 23 februarie 2021 Simion Doibani a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolie Castraveț cu privire la încasarea datoriei, dobânzii contractuale, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii Simion Doibani a indicat că, la 26 februarie 2018 i-a dat cu împrumut pârâtului Castraveț Anatolie suma de 10 000 euro, în acest sens fiind întocmit un contract de împrumut semnat de ambele părți, cu prezența martorului Sajin Ghenadie.

Potrivit pct. 3.2 lit. a) al contractului, suma împrumutului de 10 000 euro a fost acordată cu o dobândă lunară de 5 %, cu obligația împrumutatului să achite lunar, la data de 26 a lunii, dobânda stabilită la domiciliul împrumutătorului, în felul că în fiecare lună la data de 26 pârâtul urma să achite reclamantului suma de 500 euro. Astfel, pentru cele 24 luni pentru care a fost acordat împrumutul, pârâtul urma să achite suma de 12 000 euro în calitate de dobândă calculat după următorul calcul: 24 luni x 500 euro/lunar = 12000 euro.

Conform pct.4.1. al contractului, părțile au convenit a acorda împrumutul pentru un termen de 24 luni, începând cu data semnării contractului, adică până la data de 26 februarie 2020, data la care pârâtul urma să restituie suma primită ca împrumut - 10000 euro, cât și dobânda restantă, în cazul în care aceasta va exista la momentul expirării contractului.

Susține că, deși termenul pentru care a fost acordat împrumutul a expirat, până la data limită prevăzută de contract nu a fost restituită nici suma împrumutată de 10000

euro și nici dobânda lunară stabilită, acumulată pe parcursul celor 24 luni în mărime de 12 000 euro.

Mai mult ca atât, după expirarea termenului contractului, pârâtul de fiecare dată promitea că în cel mai apropiat timp va restitui datoria, ca în ultima perioadă de timp să invoce că, din cauza pandemiei cu Covid - 19 are probleme de ordin financiar și ar fi bine să semneze un acord adițional prin care să prelungească termenul contractului, ca apoi să se constate că de fapt și aceasta este o încercare doar de a târăgăna timpul în felul ca să intervină termenul de prescripție, fie în alt mod să evite restituirea sumelor conform contractului.

Drept dovadă a încercării soluționării pe cale amiabilă a litigiului apărut și respectarea căii extrajudiciare de soluționare a litigiului, reclamantul a expediat la data de 13 februarie 2020 o somație pe care pârâtul a recepționat-o la 21 februarie 2020 și o altă somație la 11 mai 2020, pe care pârâtul a recepționat-o la data de 18 mai 2020.

Afirmă că, datorită comportamentului pârâtului și a faptului că obligațiunile sale intră în categoria obligațiilor pecuniare, acesta a fost pus în întârziere, iar reclamantul a fost pus în imposibilitate de a se folosi de banii săi și a obține careva venituri din aceasta, inclusiv și din depozitele bancare, astfel, se impune necesitatea de a încasa din contul pârâtului și dobânda de întârziere în temeiul art. 619 Cod civil.

Mai susține că, dobânda contractuală a fost stabilită în rezultatul negocierii dintre părți, iar pârâtul a fost de acord cu această dobândă de 5% lunar din suma împrumutată. Deși pârâtul s-a obligat să restituie lunar la data de 26 dobânda lunară, acesta timp de 36 luni așa și nu a achitat.

În condițiile descrise reclamantul se consideră îndreptățit să solicite dobânda pentru perioada de întârziere în aceeași mărime în care aceasta a fost stabilită de către părți în pct. 3.2 lit. a) al contractului de împrumut, adică în mărime de 5% lunar din suma împrumutată anume în condițiile alin. (3) a art. 619 Cod civil, în redacția de până la 01 martie 2019. Astfel, pentru încă cele 12 luni de întârziere pârâtul urmează să achite dobânda în mărime de 6000 euro calculat conform următorului calcul: 12 luni x 500 euro/lunar = 6000 euro.

Solicită reclamantul admiterea cererii de chemare în judecată, încasarea din contul pârâtului a sumei împrumutului în mărime de 10 000 euro, a dobânzii în mărime de 12 000 euro, a dobânzii de întârziere în mărime de 6 000 euro și compensarea cheltuielilor de judecată, compuse din taxa de stat 17 980 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 4 040 lei.

La 17 septembrie 2021 Anatolie Castraveț a depus cerere reconvențională cu privire la constatarea nulității clauzei contractuale.

În motivarea cererii reconvenționale, a invocat că, potrivit pct. 3.2 lit. a) al contractului de împrumut din 26 februarie 2018, împrumutatul se obligă să achite lunar, la data de 26 a lunii dobânda lunară de 5%, la domiciliul împrumutătorului. În acest sens, pârâtul consideră că această clauză contractuală este una ilegală și care urmează a fi declarată nulă, având în vedere că în conformitate cu art. 869 alin. (1) și alin. (2) din Codul civil (în redacția până la 01.03.2019), în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin. (1) este nulă. Prin rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei se subînțelege rata de refinanțare, adică acea rată, care este aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, aceasta la data de 26 februarie 2017 constituind 9,47 % anual.

Mai notează pârâtul că, în condițiile în care potrivit clauzei contractuale a contractului de împrumut din 26 februarie 2018 rezultă o dobândă aferentă împrumutului în valoare de 60% anual, care depășește considerabil limita legală, deoarece dobânda trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Indică pârâtul că, în cazul nerespectării acestor prevederi atrage după sine nulitatea clauzei și solicită constatarea nulității pct. 3.2 lit. a) din contractul de împrumut, cu respingerea acțiunii inițiale intentate de către Simion Doibani.

Prin hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Hâncești, sediul Ialoveni, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Castraveț. S-a încasat de la Anatolie Castraveț în beneficiul lui Simion Doibani cu titlu de datorie – suma de 10000 euro, cu titlu de dobândă de întârziere – suma de 3400 euro, în total suma de 13400 euro sau echivalentul în lei MD conform cursului BNM la data executării hotărârii și cu titlu de cheltuieli de judecată – suma de 12498,28 lei și anume - taxa de stat - 8498,28 lei și asistența juridică – 4000 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată. S-a admis parțial cererea reconvențională depusă de Anatolie Castraveț. S-a declarat nul pct.3.2 lit.a) a contractului de împrumut din 26 februarie 2018 încheiat între Simion Doibani și Anatolie Castraveț. În rest, cererea reconvențională s-a respins ca neîntemeiată.

La data de 04 noiembrie 2021 Doibani Simion a declarat apel împotriva hotărârii, manifestându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe în partea pretențiilor respinse din acțiunea inițială și în partea admiterii acțiunii reconvenționale, solicitând casarea parțială a acesteia și emiterea unei decizii de admitere integrală a cererii de chemare în judecată inițială și respingerea acțiunii reconvenționale.

Prin decizia din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Doibani Simion. S-a casat hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Hâncești, sediul Ialoveni, în partea neadmiterii integrale a acțiunii inițiale și admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale și în această parte s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Simion Doibani către Anatolie Castraveț cu privire la încasarea datoriei, dobânzii contractuale, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la Anatolie Castraveț în beneficiul lui Doibani Simion suma de 12000 euro cu titlu de dobândă contractuală, suma de 1245,58 euro cu titlu de dobândă de întârziere și cheltuielile de judecată suportate cu titlu de taxă de stat în sumă de 8459,58 lei, în instanța de fond, și în sumă de 6672,55 lei, în instanța de apel, proporțional pretențiilor admise. Acțiunea reconvențională înaintată de Anatolie Castraveț împotriva lui Simion Doibani cu privire la constatarea nulității absolute a pct. 3.2 lit.a) din contractul de împrumut din 26 februarie 2018 s-a respins ca neîntemeiată. În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut fără modificări.

La 11 august 2023 Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah, a declarat recurs împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii inițiale și admiterea acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului s-a invocat aprecierea eronată a circumstanțelor cauzei și a probelor administrate, precum și faptul că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate de recurent. În esență, recurentul a reiterat argumentele din cererea de chemare în judecată reconvențională.

La 29 august 2023 și 24 august 2023, corespunzător, Curtea Supremă de Justiție a notificat intimatului Simion Doibani și avocatului Igor Cegan copia recursului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Capitolul XXXVIII – Recursul, Secțiunea a 2-a - Recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel din Codul de procedură civilă, în special ce vizează prevederile cu privire la acte de dispoziție care pot fi atacate cu recurs, persoanele în drept să declare recurs, instanța competentă să examineze recursul, temeiurile recursului, temeiurile inadmisibilității recursului, cuprinsul cererii de recurs, actele procedurale preparatorii, procedura examinării admisibilității recursului, procedura judecării recursului și împuternicirile și actele de dispoziție ale instanței ș.a.

Totodată, art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 prevede că, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost depus după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu art.433 lit.b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434.

Conform art.434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din norma dată de drept rezultă că, termenul-limită de 2 luni prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă, este un termen de decădere și nu poate fi restabilit prin prisma prevederilor art.116 din Codul de procedură civilă.

Potrivit art.440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Totodată, în conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.

Reieșind din prevederile art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit art.10 alin.(1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire

defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Din materialele dosarului rezultă că, la 22 noiembrie 2022 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia, în ședință publică, în lipsa părților (f.d. 86).

Conform cererii anexate la materialele dosarului se atestă că recurentul Anatolie Castraveț la data de 07 iunie 2023 a solicitat de a-i fi eliberată decizia din 22 noiembrie 2022 a instanței de apel (f.d. 117).

În cererea de recurs se menționează că, recurentul a făcut cunoștință cu decizia contestată la 08 iunie 2023 (f.d. 132). Prin urmare, termenul de 2 luni prevăzut de art. 434 CPC pentru depunerea recursului a expirat la 09 august 2023, zi de miercuri.

Cu toate acestea, nefiind de acord cu decizia instanței de apel, recurentul Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah, a declarat recurs la 11 august 2023, peste termenul legal, fără a justifica omiterea termenului de atac.

În aceste circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, prezentul recurs a fost depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434 CPC, acesta fiind unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează declararea acestuia ca fiind inadmisibil.

Or, la caz, recurentul a neglijat obligația de a-și exercita în termenul legal dreptul de atac cu recurs a deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art.61 alin.(1) din Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Din cele constatate rezultă că, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al recurentului, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, pentru a nu omite termenul legal de depunere a recursului. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah ca inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

La fel, este relevantă practica Curții Europene (în cauza Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania), în care a fost reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că, recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, completul de judecată concluzionează de a considera recursul depus de Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah, ca inadmisibil.

În conformitate cu art.433 lit.b), art.270, 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Anatolie Castraveț, reprezentat de avocatul Alina Valah, împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă